IL ĦABIB

Joħroġ cull nhar ta tlieta, barra mil gimgha il Cbira u il gimgha ta Labsi.—L'imsieħbin ta Malta u Għaŭdex jisŭielhom, bil Posta b'collox, tliet xelini fis-sena, li jistgħu jitħallsu xelin cull erba' xhur, bil kuddiem. Ta Barra, jisŭielhom xelin actar fis-sena u jaħtieġ iħallsu ghall'inkas bis sitt xhur fuk. Min ma javżax xahar kabel taghlaklu is-sena, jirtabat ghal oħra.—Ebda chitba li tasal f'idejn id-Direttur ma tarġa tirtadd l'ura.

Imżeŭŭak b'cull xorta ta daŭl, ta taghlim, ta aħbarijet u ta moghdija taż-żmien: imma dejjem nisrani u *ħabib tal-kalb.*

Proprietarju: il *Cumitat tal Ghakda tal Appostulat tat-Talb,* li kankal u sejjer imexxi dan il kari tajjeb, ghall gid tal Maltin.

Direttur: is-Sur Ġużè Muscat-Azzopardi (strada santa Lucija, numru 89.)

Amministratur: is-Sur Anġ. Galea (str. Brittanica, numru 53).

Stamperija: *G. Muscat* (strada sant'Orsla, numru 213).

IT-TIENI SENA. IT-TLIETA, IS 27 TA JANNAR, 1914. NRU. 101.

Inbiercu b'kalbna collha il ĦABIB, gażetta bil Malti, u nirriccmandaŭħ lir-Reverendi Cappillani, biex ixerrduħ kalb l'insara tal Parroċċi taħħom, ghax nistenneŭ minnu gid cbir.

Mil Belt, fid-19 ta Jannar, 1912.

† P. ARCI-ISKOF ISKOF TA MALTA.

Manietiżmu...

I. (*)

Issa li ħareġ moda, bħall lbies imkaċċat tan-nisa u bħall cpiepel biċ-ċoff aħdar taż-żgħażaħ tagħna, tajjeb li ngħidu chelmtejn fuku. Jecc mhux ħaġ'oħra biex tifhmu aħjar dac li takraŭ fil *Cors xientificu* tiegħu u dac li taraŭ biħ fit-teatrini! Ngħidu aħna, niżfnu mad-dakka.

X'in hu, mela, dan il *manietiżmu*, jeŭ *ipnotiżmu*, jeŭ *sonnambuliżmu*, jeŭ dac li tridu issemmuħ intom, għax, fl'aħħar mill'aħħar, m'humiex ħlief Xricu u Bricu.

«*Manietiżmu* — igħid il Pedrocchi għal daŭc li ma għandhomx żmien x'jitilfu f'*Cors xientificu* — u igħidu fl'actar Dizziunariu mudern tal lingŭa taliana— *hi is-setgħa tal calamita, li tissejjaħ ucoll maniete; u għadu ħadd ma jaf chif tiġri din is-setgħa. It-tobba taż-żmien li mgħoddi chienu igħidu li bil manietiżmu ifieku xi mardiet. Għerf li biħ, scond xi uħud, isiru ħŭejjeġ tal għageb billi jiġbdu lejhom u irakkdu il gisem tal bniedem: għerf emmnut minn tiżŭika nies u miċħud minn bosta....*»

U sa haŭn collox seŭŭa!

L'*ipnotiżmu,* mbagħd, ma ifissirx ħaġ'oħra ħlief li «*ŭieħed irakkad ieħor billi juriħ kuddiem għajnejħ ħŭejjeġ ilekku;*» u is-*sonnamboliżmu*, li bil Malti ngħidulu *ħmar-il-lejl*, ifisser li «ŭieħed *jimxi rieked*» (gej mil chelmiet SONNO—*ngħas*—u AMBULO—*nimxi).* Id-differenza, mela, bejn l'*ipnotiżmu* u is-*sonnambuliżmu* hi din biss: li is-*sonnambuliżmu* hu *ħmar-il-lejl* li jigi ŭaħdu fir-rkad u l'*ipnotiżmu* hu *ħmar-il-lejl* ta ŭieħed imrakkad bis-sengħa (jeŭ *għerf,* jecc tridu issejjħulu hecc) tal *manietiżmu*.

Imma, chif nafu ilcoll, għax haŭn bosta min ibati biħ (mita conna għadna tfal is-Seminariu, ŭieħed minn sħabna, li għadu ħaj u mimli bil għomor, chien jatiħ cull jum) dac li jatiħ il *ħmar-il-lejl* mhux biss jimxi rieked, imma jilbes, jixgħel ix-xemgħa, jitchellem, iŭiegeb għal dac li jistaksuħ, jinżel it-taraġ u jitla, imur igib oggetti minn cmamar oħra, ikiegħed il pipa f'ħalku u ipejjep, saħansitra icanta; u mita jistenbaħ, b'dan collu ma icun jaf xejn. Dan rajnieħ b'għajnejna f'min chien jatiħ il *ħmar-il-lejl* ŭaħdu, bla ma chien irakkdu ħadd bil *manietiżmu*; u hemm stejjer ta *sonnambuli*—per eżempiu, bħal dic ta Francesco Soave—li għandhom igħaġġbuc: ġuvni impiegat fi spiżerija chien jatiħ il *ħmar-il-lejl* malli chienet tmur għajnu biħ, chif chien icun jistenna fuk siġġu f'rocna il ħin tal għeluk, biex imur lejn id-dar; u, dejjem rieked, chien ikum minn fuk is-siġġu, imur kuddiem il banc, jibda iħallat id-duŭa għar-ricetti li icollu lesti għal fil-għodu u saħansitra jidħol geŭŭa, ikabbad in-nar u isajjar il mistura, bla ma jiżbalja katt. Darba, fost l'oħrajn, it-Tobba, li fil-għaxija chienu jingabru hemm biex ikattgħu siegħa bejniethom, chitbulu ricetta ħażina għal t'apposta; u, malli giet f'idejħ minn kalb l'oħrajn, li chienu ħaŭŭduhielu maħħom, u kraha fid-daŭl tal lampa, bida igħajjat li ma iridx iserviha, għax fiha żball oħxon...Imma dac ma chienx *ipnotiżmu*! Chienet marda! U daŭc it-Tobba, f'lôc ma kagħdu jisserveŭ biħ, spiċċaŭ biex fejjkuħ minnha, li ma taħx actar il *ħmar-il-lejl.*

L'*ipnotiżmu*, bħalma għidna, jicconsisti filli ŭieħed irakkad lil dac li icun, biex, imbagħd, hu u rieked, jagħmel ħŭejjeġ bħal daŭn li semmejna! U chiecu, sa haŭn, fiha u ma fihiex!

Imma li Mgħallmin tal *ipnotiżmu* igħidu li, mita irakkdu ŭieħed, iġagħluħ jagħmel cull ma iridu huma; u bis-setgħa tal *manietiżmu* jieħdu tant lâla fuku, li, għalavolja ŭara li jistenbaħ, għalavolja ġranet ŭara u saħansitra xhur, jagħmel cull-ma icunu ordnaŭlu mita chien imrakkad minnnhom taħt il kaŭŭa tal *ipnotiżmu*.... Jecc, per eżempiu, irakkduħ illum; u, chif icun rieked, igħidulu: «pitgħada, fit-tmienja u nofs ta fil-għodu, imur israk candlier mit-tieni artal tan-navi tal lemin ta *San Ġŭann;*» jeŭ, ftit actar ħoxna, «bħal għada tmien ti jem, fid-disgħa nieksin ftit minuti, oktol, b'dakka ta stallett, li Mħallef.... chif icun dieħel il Korti;» dac l'imsejchen, għad li fil ħin tad-delitt ma icunx rieked, imur jagħmel hecc, għax, f'dakka ŭaħda, chif jasal il mument tiegħu, iħoss bħal ħaġa tiġbdu (il *maniete*, forsi—il *calamita*, biex nifthemu aħjar), li, irid jeŭ ma iridx, imur jisrak, jeŭ joktol, jeŭ jagħmel cull ħaġa ħażina oħra li icun ordnalu dac li rakkdu bl'*ipnotiżmu*....(*)

U, chif sgurana il Professur Capuana, mita għadda, xi sentejn ilu, minn Malta, dan fi Skallija ġara iżjed minn darba!

Inħallu, mela, fil genb il qŭistioni jecc il Cnisja tistax tgħaddi b'xierkin il cotba u id-divertimenti li igħallmu daŭn il ħŭejjeġ (*għerf* jeŭ *sengħa* x'in huma); u naktgħu barra ucoll, biex ma nidħlux fi dmir ħadd ieħor, jecc għandhiex tippermettihom il Lîgi. Insaksu biss: Jecc dan jista' tas-seŭ jiġri, hi onestà u irġulija li ngħallmu chif jista' jiġri?! ...

Nistħajjlucom tŭieġbuna li min jagħmel l'*ipnotiżmu* bi scôla jeŭ b'divertiment, mhux sejjer jasal sa haŭn, mhux sejjer jiccmanda lil dac li mrakkad minnu biex imur jisrak, jeŭ joktol, jeŭ jagħmel xi briccunata oħra! U aħna ngħidu bħalcom. Imma, jecc, maż-żmien, jixterdu bosta daŭn li scôla u divertiment tant ħfief, li, chif igħidu l'*appostli*

(*) B'dan in-numru irridu nħabbru li fuk il *Manietiżmu* (jeŭ *Ipnotiżmu*, jeŭ *Sonnambuliżmu*, jeŭ *Chiaroveggenza*, jeŭ *Fascinazione*, jeŭ *Suggestione*, jeŭ *Emipnosi*, jeŭ *Dualità cerebrale*, jeŭ xi 'l mniefaħ iridu isejjħulu) bi ħsiebna nictbu jeŭ insibu min jictbilna actar minn articlu, u tnejn, u tlieta. Dan tal lum m'hux ħlief l'esordiu, li ġabbarna aħna mill'aħjar li stajna: imma il gimgħa id-dieħla nakalbu bil Malti, jecc Alla jogħġbu, dac li chiteb, bħala *Daħla* għall ctieb imsejjaħ *L'ipnotiżmu raġa moda*, il Patri Geżŭita FRANCO—u nakalbuħ chelma b'chelma. Dan il ctieb imsemmi mad-dinja, barra li ħareġ xi tmin darbiet bit-talian, giè maklub bl'ingliż, bil franciż, bil germaniż, b'li spaniol u bil portughiż; u naħsbu li, bejn *Giulio Belfiore* u *Patri Franco*, l'ebda *Medicinæ Doctor*, jecc ma icunx Cattolicu li actar jemmen bit-*Teologia tal Morselli* jeŭ b'ta San Tumas D'Aquino, ma jista' jitniccher biex jagħmel il għażla tiegħu.

(*) BELFIORE—*Magnetismo e Ipnotismo*—faċċata 88: «Il Sonnambulo (*ipnotizzato*) gli si può ordinare qualunque azione criminosa, di rubare, di uccidere; e, se non lo si trattiene, mette in atto gli ordini ricevuti.»

Akraû! Akraû!!

Aħbar...

Bil ħarġa tat-tlieta ta frar, nidħlu fit-tielet sena tal *Ħabib*; u il Cumitat tal *Unioni Cattolica* sejjer icabbru daks li hu ieħor.

Li *Msieħbin* jibkgħu iħallsu xorta ŭaħda: *tliet xelini fis-sena*, **bl'erba' xhur kuddiem**—jigifieri natuhom id-doppiu b'xejn. Imma il *Ħabib*, mit-tlieta ta frar il-kuddiem, jibda jinbieħ **sold**.

Mela, issa min jissieħeb icollu vantaġġ cbir fuk min jixtriħ mit-triek.

Ir-raba faċċata tal *Ħabib* tcun bl'*Avviżi* ta cull xorta, basta mgħoddijin mid-Direttur tiegħu; u min irid jibda igib xi *Avviż* fiħ jaħtieġ li ifittex jitchellem mas-Sur Andrè Muscat (strada Sant'Orsla, numru 213).

taħħom, jista' qũasi jitgħallimhom cull-ħadd, min jisgurana li ma għaxar galantomi ma icunx hemm ũieħed briccun?... U jecc isir ktil jeũ serk bihom, min icun il ħati, dac li jagħmel id-*delitt* għax imgiegħel bis-setgħa tal *ipnotiżmu* jeũ dac li *jipnotiżżaħ?*... Id-*delitt*, scond il Lìgi, irid icun magħmul bil *volontà*, biex min jagħmlu jieħu il piena tiegħu! Icollu *volontà*, min jagħmlu, irid jeũ ma iridx, taħt is-setgħa tal *ipnotizmu?*... U chif juri li chien *ipnotizzat*, jecc l'*ipnotiżmu* isirlu bil moħbi ta cull maħluk ieħor?...

Il kerk tal bniedem ħadd ma jaf fejn jista' iũassal! U hemm għatx ta *vendetti* li ebda ilma mokżież ma jista' jaktgħu!...

Narġgħu ngħidu li bosta ma jemmnux b'din is-setgħa tal *ipnotiżmu*: imma ũaħda minn daũn it-tnejn: jeũ m'hux minnu—u allura daũc li jictbu fuku u jippriedcaũħ bil cotba u bid-divertimenti, m'humiex ħlief ħafna imposturi: jeũ hu minnu—u allura, la il Cnisja, la il Lìgi u inkas il galantomi minnhom infushom ma jistgħu iħalluħ jixtered........

Ibżgħu minn din ix-*Xienza* jeũ *Sengħa* li hi, għax, jecc tidħlu fil fond, issibu li daũc li chitbu fukha collha chienu nies bla religion; u minn Mesmer u Braid sa Lombroso u Morselli, collha, bid-dieher jeũ bil moħbi, attaccaũ (mhux biss fil cotba li chitbu fuk il *Manietiżmu*, imma ucoll f'cotba li chitbu fuk ħũejjeġ oħra) il Fidi Nisranija: anzi, riedu iũakkgħu cull xorta ta Fidi, għax huma ma chienu jemmnu b'xejn, inkas li tnisslu minn Eva u minn Adam! Għalihom, daũn il *għorrief cbar*, aħna ilcoll razzet ix-xadini! Min jaf raũx xi xadin irakkad bl'*ipnotiżmu* xadin ieħor u imbgħad jibgħatu jisrak il gelleũż li chetmejmuna bħalhom chellha maħżun f'ħaũslitha?!... Tgħid, Morselli, chiecu jara il campnar ta Cnisja kadima sejjer jiġġarraf fuku, jitlak jiġri minnu fuk erba' sakajn bħax-xadini?....

VERDI.

It-tifchira ta għeluk il mit sena mit-tũielid ta dan il bniedem cbir, li għamlet fit-18 ta dan ix-xahar il banda *La Vallette*, imdaũũla u immexxija mil Cumitat taħħa, chellha ticcunsisti fi tliet taksimiet: *Commemorazioni* (TFACCHIRA) bit-talian, fil 5 u nofs ta fil għaxija, geũũa il Cażin; *Prugramm*, collu bċejjeċ ta Verdi, li chellha iddokk il Banda, għall ħabta tas-sitta u nofs, fil Piazza; u *Accademia*, collha ucoll b'dakk u cant ta Verdi, fid-9 ta bil-lejl, geũũa li stess Cażin. Iżda, mħabba il maltemp cbir li għamel, tempesta sħiħa ta xita u riħ li beżżgħu, il *Prugramm* fil Piazza ma satax isir; u hecc mit-tliet taksimiet tal festa saru tnejn biss.

Il *Commemorazioni* għamilha id-Dottur Serafin Vella, ũieħed mill'Avucati il ġodda, li, b'lingũa mill'isbaħ u b'ħeġġa tal għageb, ũira x'chien Verdi, l'eũũel bħala chittieb tal mużica u imbagħd bħala bniedem. Is-sala, għad li cbira, chienet mimlija bħal bajda; u mimlija b'nies li setgħu jiżnu il għerf u il ħila taż-żagħżuħ Dottur Vella. Il Commendatur Howard, President tal Banda, mita, ũara li fisser għax saret dic il festa lill Verdi u chemm Malta chellha id-dmir li tagħmilha, ippresentaħ lill daũc il mistiednin collha, kâl: «L'Avucat Vella juricom hu stess li ma għandux bżonn kabel ma jibda it-tifħir tiegħi;» u chien hecc, għax, għad li chien hemm minn daũc li huma mdorrijin jisimgħu Malta u barra minn Malta l'aħjar *Oraturi* u li għal-daks-hecc ma jiccuntentaũx chif gieb u laħak, mita spiċċa ma bakax ũieħed minnhom li ma marx jieħodlu b'idu. Mela, din l'eũũel taksima tal festa irnexxiet ħafna.

Frattant, il Cażin collu, minn fuk s'isfel, chien imżejjen bi *Scrizzionijet* ta feħħ u gloria lill Verdi u bl'ismijet tal opri tiegħu collha, midmumin ma bucchetti tal ũard, curuni tar-rand u bandieri maltin u taliani. U ritratt cbir ta Verdi, imkiegħed fuk bandiera taliana li chienet miġbura bħal pavaliun miegħu, u imdaũũar b'curuna tal palm u tar-rand, bejn żeũġ anġli cbar kiegħdin idokku it-trombi ta dic il fâma li dũiet u tibka' tidũi mad-dinja collha, chien jircaċċa f'nofs is-Sala, b'arpa tal gaanutell taħtu u żeũġ bucchetti cbar ma ġniebu; mentri ma dũar il ħitan tas-Sala collha, donnhom *Għassa tal onur*, chienu mdendlin l'akũa Mgħallmin tal mużica—Rossini, Donizzetti, Gounod, Wagner, Mascagni, Perosi, Leoncavallo—u maħħom tnejn Maltin ucoll, il Patri Spiteri u l'Avucat Paũlu Nani.

« Fuk il kabar tiegħec—kâl l' Avucat Serafin Vella, f' għeluk il *Commemorazioni*, b'għajnejħ makluba lejn ir-ritratt ta Verdi—fuk il kabar tiegħec mhux ilfik u bichi, mhux sũied il kalb u vistu: imma rand u palm, gieħ u gloria minn cull rocna tad-dinja, għax int m'intix mejjet, għax il Cbar daksec katt ma imutu! »

U chif imut Dac li, ũara in-*Nabucco* u il *Macbeth*, ũara l'*Ernani* u il *Foscari*, ũara il *Lombardi* u l' *Attila*, ũara *Giovanna D'Arco* u *Luisa Miller*, ũara it-*Traviata* u it-*Trovatore*, ũara id-*Don Carlos* u il *Forza del destino*, ũara ir-*Rigoletto* u il *Ballo in maschera*, sata icompli igħaggeb id-dinja bl'*Aïda*, bl' *Otello* u bil *Falstaff?*... Chif imut Dac li, ũara daũn il glorji collha, ried jicteb ħaġ'oħra—il mużica tal *Pater Noster* u tal *Credu*—bħala ċmoss lill gũappi li taparsi ma jemmnu b' xejn u bħala xhieda lid-dinja li is-Senatur tal Italia, il Cbir fost il Cbar collha, l'Aũtur magħruf minn fejn titla sa fejn tinzel ix-xemx, għadu b'li stess Fidi ta mita chien jonfoħ l'orgni fil Cnisja ċchejcna ta Roncole?... Għandu ragũn l'Avucat Vella: dac li bi ħsiebu inissi l'isem ta Verdi għad irid jitũieled, jecc jista' icun li jitũieled!...

L'*Accademia* ta bil-lejl (li, chif smajna, giet imkankla mis Sur Giuseppi Bonanno, Ch. F.), għad li fl'akkal tal maltempata, irnexxiet ucoll sabiħa. Is-Sala reġgħet intliet bin-nies — u nies mill'aħjar — li chellhom iżidu is-siggijet. U tcantaũ ħdax il biċċa mil *Macbeth*, mir-*Rigoletto*, mit-*Traviata*, mil *Forza del Destino*, mid-*Don Carlos*, mill'*Aïda* u mill'*Otello*: li fihom, accumpanjati bil pianuforti mis-Sinjurina Crocco u mis-Sur Paũl Falzon, P.L., ħadu sehem is-Sinjura Grima-D'Ancona, is-Sinjura D'Ancona-Peralta, is-Sinjurina Mallia-Polvirenti u is-Sinjuri Galea, Casolani, Falzon, Satariano u Vella, collha *Dilettanti* msemmijin għall ġmiel tal vucijet taħħom u għall ħila li biha jistgħu jersku kuddiem l'aħjar Artisti. Conna smajnihom drabijet oħra u chellna ucoll l'occażioni nfaħħruhom qũasi collha bit-talian fil *Gazzetta di Malta:* iżda iś-Sinjura D'Ancona-Peralta smajniha l'eũũel darba u bkajna cuntenti ũisk minnha. Għandha vuci mill'isbaħ, vuci stiża, kaũũija u intonata minn fuk s'isfel; u taf tcanta, u taf tħoss x'ruħ irid Verdi fil *Forza del Destino*. Nifirħulha bl'icbar kima, bħalma bl'icbar kima nifirħu lill'oħrajn collha.

Fuk collox, imbagħd, ir-regina tal festa chienet is-Sinjurina Bice Vassallo, dic it-tfajla tal għageb, li m'hux għal-xejn fil belt ta Palermu giet imsejjħa minn Surmastrijet cbar: *Ũaħda mill'akũa Cuncertisti tal pianuforti!* Dakket il *Parafrasi* ta Listz fuk il *Qũartett tar-Rigoletto;* u chellha tarġa ittenniha, tbusu chemm tiflaħ.—O maħbuba Sabina! O maħbuba oħti, għaliex tliftec hecc żgħira?...

GAETANO GAUCI TRAMBLETT LL.D.

L'AHHAR ASSALT (8)

TAL

Forti San Michiel

(*traduzioni ta Ġanni Sapiano-Lanzon*)

Ftit il bogħod mil Cavalieri chien hemm bil ũiekfa tliet Patrijet tal Cabuccini: Patri Bonaventura, Patri Chelment u Patri Melodiu bi ctieb tat-talb f'idejhom jakraũ bil mod.

L'eũũel żeũġ Patrijet, Bonaventura u Chelment, chienu mdaħħlin fiż-żmien seũũa, u l'ieħor, Melodiu, chien żagħżugħ u ma chellux ictar minn sitta u għoxrin sena: chien ilu li bida ikaddes seũũa-seũ xi ħames xhur.

Dana ma chienx ħsiebu fit-talb bħal sħabu: donnu chellu ix-xũiec fuku: għal cull ħoss ċchejchen li chien jisma', għal cull cadavru li chien jidħol, itaũũal għonku u iħares lejħ ċass b'rogħda cbira: insomma chien jidher inqũiet ħisk u li chellu u xi ħaġa kiegħda titturmentaħ. F'salt ũieħed, tà dakka fuk ġbinu u għajjat għajta tant cbira li l'ebda pinna ma tista' tfissirha. X'ġara?

Erba' xebbiet sbieħ u nôbbli, bit-torci f'idejhom u b'għaxar nisa jibcu urajhom, daħlu il Cnisja b'xebba mejta għadha żagħżugħa ta xi 22 sena. L'imsejcna chienet mimduda fuk catalett ũiċċha il-fuk, imdaũũra b'ħafna ũard: rasha chienet poġġuta fuk imħadda żgħira, idha il lemenija chienet fuk sidirha b'crucifiss ġô fiha; u l'oħra merħija għal fuk il catalett.

In-nies u il ftit Cavalieri li chienu hemm jitolbu, x'ħin semgħu dic il għajta, kamu collha bil ũiekfa iħarsu lejn il mejta u mita għarfuha kalu b'kalbhom micsura: «Isbejjħa Sabina! O msejcna Sabina!» u mbagħad x'uħud minnhom bdeũ tant jibcu. Patri Chelment b'kalbu trid tinkasam kabad lil Patri Melodiu minn driegħu u kallu: «Curaġġ, ħija, curaġġ! la tagħmilx bluhat f'daũn il ħinijet... iftacar li kiegħdin fil Cnisja kuddiem il Madonna ta Filermo.... Oħtoc marret il genna!» L'imsejchen Patri Melodiu ried chiecu iżomm li bichi, imma ma satax, fl'aħħarnett kasam kalbu u nfexx jibchi bħal tarbija.

Patri Melodiu chien żiegħel biha ħafna u biesha chemm il darba fuk ġbinha kabel ma ħalla id-dar ta missieru, u talabha ħafna biex iggib rispett ll'ommha, u hi bdiet tgħannku u

Giebu ucoll f'li stess ħin fil Cnisja cavalieri oħra taliani, u ħames suldati maltin, u mbagħad għaxra oħra, u ũara daũn tliet nisa, tnejn minnhom chellhom żeũġ subien fl'aħjar taħħom li chienu kiegħdin jitkâbdu fil Forti San Michiel: fl'aħħar xbejbiet oħra id-daks ta Sabina. X'ħin il Gran Mastru li chien kiegħed hemm jitlob ra dan collu, kam bil ũiekfa u kabad igħajjat: In-nisa ma'rridhomx jixirfu iżjed fil parapetti! Jakaũ mietu is-Suldati collha?—Mbagħad l'imsejchen xũejjaħ għatta ũiċċu bil pali ta idejħ u kabad jibchi hu ucoll. Imma resak lejħ Fabiu Flores, li chien giè biex jaccumpanja il cadavru ta Alessandru Scarampo u Pompiliu Savelli, żeũġ ħbieb tiegħu tal kalb, li chienu ilhom ftit li mietu; u—Eccellenza, kallu, il parapetti huma il curazzi u dirgħajna: kegħdna xi tũavel, riffidnihom minn geũũa mill'aħjar li stajna biex jifrduna b'xi mod mill'egħdeũũa; għax parapetti ma fadalx iżjed, collha mġarrfin fl'art.

—Aħ, huũa int, Conti? Għidli, jecc jogħġboc, għidli f'liema stat jinsab il Forti?.... Nibża li din id-darba!....

(*Jissocta*)

biex ticcuntenta lill mistiednin, li ma riedux jisctu iżjed mill'applaŭsi. Hecc ċchejcna mis-snin u hccc cbira mil ħila, gêniu tal mużica magħruf barra mid-daŭra ta din il Gżira u tifla innucenti, min sata' isellem aħjar minnha lill Verdi fl'isem ta Malta?...

Il Cumitat ta *La Vallette* chien ixxortjat li Missierha, għad li jibża' għaliha daks il mimmi ta għajnejħ, għad li katt ma ħalliha iddokk imchien ħlief fl'Accademji tiegħu, ma satax, b'dic il kalb ta Surmast magħġuna f' li scôla ta Gounod u ta Massenet, b'dic iddinjità ta Artista innamrat mil Gêniu cull fejn jinsab, jiċħad il kima tiegħu lill Giuseppe Verdi! U ma ċaħadhiex! U il pianuforti, mimsus minn daŭc l'idejn ta Anġlu, samma ħleŭŭiet tal Genna!

Chemm jidher iżjed il cobor ta Listz u ta Verdi, mita isibu pianista cbira daks Bice Vassallo! Alla iseddakha dic it-tifla, l'eŭŭelnett għall gieħ taħħa, imbagħd għall gieħ ta Missierha li għallimha iddokk hecc u fuk collox għall gieħ tagħna ilcoll, għax Malta, fiċ-ċocon taħħa, tista' tiftaħar li tât lid-dinja ŭaħda mill'acbar pianisti.

Il festa spiċċat bi trattament, li fiħ il Cumitat giè mfaħħar minn cull-ħadd għall'imgiba sabiħa tiegħu

Ma dûarna.

—Jecc, bil għajnuna t'Alla, Monsiniur Canôncu Dun Anton Vella, D.D., Professur tat-Teologia u Rettur tas-Siminariu (jeŭ, biex ngħiduha chif jifhimna cull-ħadd, *Dun Anton ta ħal Lija*), jissocta jagħmel, chif ŭiegħed, il *Cunferenzi religiusi* fil Palazz Caraffa, għall'Imsieħbin tal *Unioni Cattolica* —u sa 'ssa diġà għamel tnejn—tafu x'icun ġara f'min jisimgħu, ngħidu aħna, tmin darbiet ŭara xulxin? .. Icun ġara li għaliħ għal-xejn jitkassmu daŭc il *libretti* u daŭc il *carti* li haŭn jiġru fl'idejn, mictubin mil Protestanti contra is-Setgħa tal Papa, contra il Krar, contra il Purgatoriu, contra is-Santissimu Sagrament tal Artal, u mogħtijin b'xejn lill boloħ jeŭ mitfugħin, fid-dlam tal lieli, ŭara il bŭieb tad-djar u fit-tokob tal *Letters!* Icun ġara li għaliħ, jigifieri għal min icun sama' daŭc il *Cunferenzi* ta Monsiniur Vella, għal-xejn f'certi Cażini u f'certi Hŭienet jingiebu daŭc iddiscorsi tal ereżija u jintgħadu daŭc il għarucażijet contra is-Sacerdoziu Cattolicu minn min hu mibjuħ b'ruħu u gismu għal dic is-sengħa ŭaħxija u faħxija! Għax *Dun Anton ta ħal Lija*, b'dac il għerf, b'dic il ħabta, b'dic il ħleŭŭa, b'dic il ħrara, b'dic il chelma maltija, ċâra u sgura, daks chemm hi għôlja u imtarrfa, li mil fomm tinżel fil kalb u mil kalb tinfed fil moħħ, mnejn imbagħd tfarraġ ir-ruħ u iddaŭŭalha bis-seŭŭa t'Alla, igib il cull-min jisimgħu, għalavolja jecc icun dgħajjef mit-tagħlim jeŭ ma tantx jilħaklu, capaci jifhem malajr il kerk u il ħażen li bihom icunu iridu ibixcluħ l'egħdeŭŭa tal Cnisja Cattolica u il ħuttaba taħħom!—Hecc kâl cull-ħadd, fit-18 ta dan ix-xahar, mita Monsiniur Vella għamel it-tieni *Cunferenza* tiegħu, fejn ŭira *chif Sidna Gesù Cristu hu Alla u Bniedem*. U hecc hu. U icun dnub cbir, f'daŭn iżżmienijet coroħ, jecc hu ma jissoctax il *Cunferenzi* tiegħu, tal-inkas darba fix-xahar, u jecc is-sala ma tcunx dejjem mimlija bħal bajda. Dic il *Cunferenza* ta siegħa sħiħa daħlet tant f'kalbna, li aħna, chiecu chienet ħaġa li tista' tcun fiċ-ċocon tal *Habib*, għad għandna il ħila ntennuha, pont b'pont, mill'eŭŭel sal aħħar!

—Niżżu-ħajr lis-Sur Andrè Muscat, li għogbu jirrigalalna il *Gŭida* tas-sena li aħna fiha: *Gŭida* sabiħa tas-seŭ, maħduma b'rekka cbira u tal fejda għal cull xorta ta nies: *Gŭida* li tagħmel onur lill' *Uffizziu tal Malta Herald*, li fiħ giet maħduma. Ma imissux icun haŭn Malta u Għaŭdex scrivanija li ma tinsabx fukha dic il *Gŭida*. Imma, billi cull-ħadd iħobb jiġbed in-nar lejn ixxaŭŭata tiegħu, irridu ngħidulu li daŭc innofs tużżana gażetti li semma fil faċċati 342 u 343 tal *Gŭida* m'humiex *li Stampa Maltese*, iżda *xi uħud mil li Stampa Maltese*, għax din għandha ŭisk iżjed frieghi—frieghi li, għad li mhux bl' Ingliż, imma bit-talian u bil Malti, jafu iżommu il leŭn taħħom daks ħadd ieħor, ngħidu biss *daks ħadd ieħor*; u m'hux seŭŭa li mita il barranin ifittxu fil *Gŭida ta Malta u Għaŭdex* chemm haŭn gażetti f'daŭn il gżejjer, ma isibux mill'erbgħa ŭaħda taħħom!

—Niżżu-ħajr ucoll lis-Sinjuri *Seychell Brothers* (Strada Mercanti, numru 193), tal Almanacc li bagħtulna: Almanacc ħelu ħafna u adattat biex jiddendel f'cull xorta ta Uffizziu.

—Ir-Reverendissimu Capitlu tal Catidral, f'lakgħa li chellu nhar it-tnejn tal gimgħa l'oħra, iddecida li, fil 11 ta frar li gej, icanta f'*San Ġŭann*, ŭara il Puntifical, *Te Deum* sollenni, b'ringrazziament ll'Alla f'għeluk il 25 sena li Monsiniur Arci-Iskof Paċ ilu Iskof ta Malta; u, imbagħd, chif Monsiniur icun għadu fuk it-Tron tiegħu, jakralu *Indirizz* ta ferħ bil Latin. Għat-*Te Deum* icunu mistiednin is-Superiuri u il Cbarat, chif in hu soltu isir f'daŭn l'occażjonijet.

—Fl'aħħar articlu tal Professur Tagliaferro ħarget il chelma *egħrejjen* f'lôc *egħrejjex*, plural ta *għarix*. Biex tifhmu aħjar, akraŭ hecc: «Iż-żir tas-Sakkajja ma għandux x'jaksam ma l-egħrejjex li chienu jgħammru fihom in-nies eŭlenin kabel ma bdeŭ jibnu id-djar.»

—Nirringrazziaŭ lill Cumitat tal *Filarmonica Cittadina King's Own*, li minn ġdid għogbu jistedinna għall Ballu li chellu nhar il ħadd li għadda, fit-8 u nofs ta fil-għaxija.

—Chemm hu sabiħ, chemm hu għoli fil ħsieb u ħelu fil cliem, l'*Inno a Malta* li chiteb, fi dħul din is-sena, il Professur Ramir Barbru! M'humiex ħlief sittax il *Senariu-doppiu*: u, mita tixtarrhom tajjeb, issibec donnoc krajt dac collu li ŭieħed għandu igħid lill maħbuba Gżira tagħna! L'erbgħa u sebgħin sena li igħodd il Professur Barbru ma xejħulux għajr il gismu: moħħu, kalbu u ruħu għadhom żgħażaħ daks mita, f'april tas-sena 1876, chiteb dac l'*Innu lill Prince of Wales* li katt ma jista' jintesa. Il ħsiebijet minsuġa f'versi taddeheb imdeŭŭeb joħorġu jiġru mil pinna tiegħu bħal nixxiegħa l'actar sâfja minn xmara mfaŭŭra bl'ilma ħelu! Gieħ u kima lill għażiż Mgħallem tagħna! Mhux x'jidhrilna minn daŭc il versi, irridu ngħidulu (chif hu talabna bi tieba cbira): irridu ngħidulu:

tu, Padre, ci svegli—di patria all'onor.

Aħbar għal tal Unioni.

Il cotra cbira ta soci, li geŭ tliet tiħdud ilu għal Conferenza Religiusa ta Mons. Vella, għamlu il kalb lil Cumitat, u illum iħabbar għal *Hadd li gej, fil għaxra u nofs ta filgħodu*, Conferenza Xientifica, chif jaf jagħmilha Dun Carm Psaila, is-surmast tal iscola għat-tfal tal Unioni. Jien ma nokgħodx ngħidilcom ħafna cliem biex nħajjarcom tiġu, biss nagħmel magħcom da'l patt, li jecc minn ŭara ma tirringrazziaŭnix, f'idejcom chif titħallsu minni talli klajtcom minn darcom. Minn barra it-tagħlim tar-Religion li jinħtieġ bil bosta, u l'actar illum li haŭn ħafna mdaŭlin, (għajb li daŭn ma dehrux kabel u ħalleŭna fid-dlam sa'llum) hemm tagħlim ieħor, u aħna il kassisin, li dejjem fittixna li nħallu il poplu injurant, għax inclelè jitlakna, ridna chiecu nferrkuh bejn daŭc, li ma jixtiekux icunu magħdudin man-nies li għadhom l'ura. Fiż-żminijet tagħna l'injuranza tagħmel għajb lil min icun, għax illum ma jitgħallimx min ma iridx u ebda scuża ma jista igib biex jgħatti l'injuranza tiegħu. Mela, nhar il Hadd li gej, l'eŭŭel ta Frar, fil għaxra u nofs ta filgħodu, ilcoll għal Unioni għal Conferenza Xientifica ta Dun Carm Psaila. Min ma idukx, ma icunx jaf jecc ħażin jeŭ tajjeb. Jecc is-soci icunu iridu igibu magħhom oħrajn mux soci, merħba bihom dejjem.

DUN PAŬL.

IMĦABBA!...

Għad illi xtakt, għalchemm fittixt u cotba
Ta cull chittieb kallibt, imsejchen jena,
Katt ma stajt nifhem, katt, x'in hija seŭŭa
Il chelma mħabba!

X'uħud igħidu li ma hix ħaġ'oħra
Ħlief genn, sħana fil moħħ u'l kalb u bluha;
M'hix ħlief duħħan u tas-sapun bużżieka
Tlellex u fiergħa!

Igħidu oħrajn li 'l kalb mingħajr imħabba
Ma tistax tgħix, bħal xitla bla tiskija:
Għalchemm tcun trid, tixtiek issib il hena
Katt ma tcun hienja!

X'uħud, għorrief ucoll, sejħulha marda
Ħarxa fil kalb l'imħabba, li ma tfiekx;
Marda li tifni 'l bniedem sħiħ u tŭasslu
Sa geŭŭa 'l kabar.

Ġrajjiet inchitbu fuk cull gens, fuk Slaten
Li daŭn ħabbeŭ ulied il fkir bit-telfa
U għall'imħabba naksu ŭisk minn dmirhom
B'għajb cbir tad-dinja!

U b'dana collu katt ma stajt nifimha,
Kalbi ma chienet ħabbet katt ħlief l'ommi
Li jena tlift u infnejt imħabba fiha,
Katt ma sibt sabar!

Iżda minn ftit il-haŭn insejt in-nichet
Li chien ġo kalbi traŭŭam bil meŭt t'ommi,
Għaliex intkajt ma kalb li lili saħħret
Tilfitni urajha.

Illum li nħobb imradd, migħun inħossni
U f'dakka fhimt chif ŭieħed għall'imħabba
Jitlef il hena tiegħu, għal ftit hena,
Il ġmiel ta ħajtu!

Fhimt chif il kalb tinfena, chif il bniedem
Mitluf bli mħabba jista jagħmel collox!
Chif is-Sultan milkut mill ħarxa mħabba
Jitlef sa gieħu!

Chemm chien aħjar għalija 'ż-żmien ta kabel!
Chemm cont imsabbar mita cont fin-nichet!
Chemm cont inħossu ħelu geŭŭa kalbi,
Id-dmuħ tal firda!...

Oh! mħabba, mħabba! Għala iggib il ħasra? !
Jecc int, ja kalb, trid tħobb u tcun fil hena,
Hares il-fuk u ħobb lil min tac kalbec,
Li stess Imħabba!

15. I. 14. G. ARENA.

Minn gimgħa għal oħra.

17 ta Jannar. Ilbieraħ għamel ġurnata xita, li ħjet ir-raba u henniet kalb il bidŭi. Imma għal filgħaxija kam riħ tal biża, li dam jonfoħ il-lejl collu, u kaċċat bosta sigar u kata xi dgħajjes, li għamlu il ħsara, għax il baħar kam ucoll. Il-laneċ tar-roti tal Armirall chellhom ħin bla ŭakt jerħu mil bagħi biex jatu l'ajjut lil vapur *City of Glasgow* li kata ucoll u satgħet tcun bi cbira li ma chienux daŭc. Imma ŭara collox il ħsara li chienet kuddiem il gid li għamlet ix-xita ankas m'hi ta min ikisha — Meta jagħmel riħ kaŭŭi bħal dac tal Ibieraħ,għandu

collħadd jieħu ħsieb jagħlak tajjeb il pur-telli tal gallariji u't-tŭieki, għax, barra mil ħsara ta csur taż-żgieġ u'n-nefka bla meħtieġa, jistgħu icorru in-nies li icunu għaddejjin minn fuk il banchini. Din it-tŭissija, li krajna fuk chemm il ġurnal, ħsibna u rajna li ntennuha għal daŭc li ma jifhmux ħlief bil malti.

—Il bolli ta tliet-ħabbiet ta kabel chien fihom id-daħla tal port ; issa il ġodda igibu ix-xbieha tar-Re. Dan riedu hu, mux għalih, imma biex tidher l'għakda u 'l cobor tal imperu inglis, li minn fuku katt ma tinżel ix-xemx, għax meta din tgħib minn fuk art taħt il bandiera ingliża, tfeġġ fuk oħra li fukha isaltan u jaħchem ir-Re Ġorġ. Mela, dic l'ordni m'hix għal Malta biss.

20 ta Jannar. Bit-tempesta ta nhar il Ħadd, lanċa minn daŭc tal Port il cbir, li chienet sorġuta tas-Sliema, ħadha il baħar u tafaħha fuk l'art. Għamlu chemm felħu biex jarġgħu jiġbduha fuk il baga, imma chien collu għalxejn, għax għal baħar ma jiflaħ ħadd ; chissirha, għamilha frac. Jecc isalvaŭ il magna! Igħidu li chienet tkum mal elf u tliet mitt lira u chienet l'aħjar ŭaħda. Il Marsa għerku ucoll żeŭġ Puntuni mgħobbijin bil faħam tal ħaġra. Minn barra minn daŭn ġraŭ xi ħsarat oħra. Imma x'inhuma kuddiem il barca li giebet magħha ix-xita? Dac chien deheb mux ilma li chien nieżel!

—21 ta Jannar. Ilbieraħ il Gudja ġrat biċċa tal ħasra. Tifel, mux ta actar minn sena, kaleb fuku il misħun u nstamat hecc bl'icreħ ma gismu collu li miet.

—Dalgħodu daħal ġol Port trasport ġermaniż, *Patricia,* b'1623 suldat għaċ-Cina. Niżlu l'art u damu jiggereŭ mal belt sa biċċa ŭara nofs-inhar. Chien fihom għaxka, mibrumin donnhom għokda, ŭiċċ ta ħaŭħa, abjad u aħmar bħal ŭarda, liebsin tajjeb u nodfa xemmiema. Imma fuk collox ngħoġbu għal imgieba tagħhom. Ma hemmx blugħat, għajjat u socor fit-triekat, imma mixjin katta katta bl'għakal collu ikisu ma jonksux mil kima lejn min geŭ f'daru. Geŭna haŭn suldati ta nazzionijiet oħra, imma bħalhom ħadd. Filgħaxija it-trasport raġa rħielha għal trieku.

—Daħal vapur b'sitt mitt għarbi gejjin mil Mecca, fejn marru pellegrinaġġ. Il captan kal li ntakgħu ma baħar kaŭŭi u huma beżgħu li sejjrin jgħerku. Biex tagħkad seŭŭa nakashom l'ichel u'l biża actar chiber fihom. Kamu u ġagħluh jidħol fl'ekreb port, għax ma iridux jissocctaŭ il viaġġ fuk dac il vapur, għax jidhrilhom li hu żgħir u ma jiflaħx għal baħar kaŭŭi. Il vapur issa kiegħed Lazzarett, għax lil ħaggieġa fl'ebda port fil Mediterran ma ituhom pratca, għax jibżgħu li giebu mil Mecca xi mard magħhom. L'għarab kiegħdin lejn u nhar għassa tal vapur li ma jitlakx u ħalfu li jakbżu il baħar bin-nisa u't-tfal jecc il vapur isalpa.

IL HABBÀR.

Ma dûar id-dinja.

Inghilterra—Il gimgħa li ħarget, it-telegrafu ħabbarna li is-sottomarin A7. fil ŭakt li chien jagħmel il manuvri barra mil port ta Plymouth, ma talax iżjed fil ŭiċċ : chellu fuku tenent, sottotenent u disa' baħrin, li għalchemm taħt l'ilma setgħu igħixu għal tnax il siegħa. Il baħar chien kaŭŭi u għalchemm tfittxija malajr saret sabiex isibu fejn ŭakaf ħalli irampluħ, ma rnexxilhomx, u għaldakstant katgħu it-tama li isalvaŭ l'eqŭipaġġ. Biss ftit ġranet ilu sabu fejn chien kiegħed ; iżda sal ŭakt li kiegħdin nictbu chien għadu ma rampluħx. Ir-Re, chif ucoll il cbarat tal pajjisi l'oħra, bagħtu is-sabar lill familji tal imgħarrkin.

—Qŭistioni cbira hemm bejn il Ministri, u iżjed bejn Churchill u bejn Lloyd George, fuk l'armamenti ma tul dina is-sena. Hemm biża li il Ministeru jaka' jeŭ inchella x'uħud mil Ministri iħallu.

—L'Iskfijet tal Cnisja ingliża (protestanti) ma jiftehmux iżjed bejniethom fuk it-Tkarbin. Din hi tama cbira għalina li bosta minnhom u in-nies taħħom jiftħu għajnejhom u jidħlu fil ħdan tal vera Cnisja, li hi il Cattolica.

India—Il Curunell Walker, u fizzjal indjan tar-riġment tal fanteria indjana 109, geŭ maktula minn suldat tal istess riġment b'vendetta għaliex chien ġiè iccundannat għal ħmistax il jum calżri.

Turchija—It-Turchija kiegħda tarma bil ħeġġa : u billi assolutament trid mil ġdid taħt idejha il gżejjer li ħaditilha l'Italia fl'Egeo, hemm biża li il ħŭejjeġ jitħaŭŭdu u tinkala' gŭerra ġdida.

Portugall—Hemm xôpru tan-nies tal ferrovia—daŭn geŭ fl'idejn mal Pulizija u xtered id-demm—chien hemm bosta mejtin u feruti. Għalchemm inducrati tajjeb, huma tajjru bid-dinamite ħafna trekat tal ferrovia. Bosta priġunieri ħarbu ucoll mil calżri—u jistenneŭ rivoluzioni.

Suffragisti—Is-Suffragisti fl'America huma rebbeħin, għaliex: 1) fil Colorado giet magħżulha mara, is-Sinjura Lee, bħala presidentissa tal partit democraticu ; 2) fl'Illinois sejjrin ikabbdu lin-nisa minn f'lôc l'irgiel, sabiex ikassmu il biljetti tal ferrovia ; 3) il gvern gà għamel ligi sabiex huma jistgħu icunu mdaħħlin fost il Pulizija.

Tango—Din iż-żifna immorali mhux biss giet iccundannata mill'Iskfijet collha ta Franza, u bosta tal Italia, u fosthom ta Bolonja u ta Genova, imma l'Imperatur tal Germania ipprojbiha assolutament u billi hemm biża li complott f'Berlin fi ħsiebu icompli jiżfinha, il Cap tal Pulizija sabiex icun jista malajr jagħarfha u iżommha, ġagħal min jiżfinha kuddiemu.

Borra u Bart—Fi Franza hemm bard tal għageb u il borra hi nieżla addoċċ ; ix-xmajjar għakdu. F'Lednau il cummerċ ġiè mŭakkaf mil borra għal 24 siegħa—u in-nies bil ġuħ u il bart għoxeŭ.—Hecc ucoll ġara fi Spanja, fejn għall cbira quantità ta borra li niżlet, it-treni ma jimxux iżjed—nakas f'bosta pajjiżi il ħobż—il borra hi għolja nofs kasba u il-lupi, li ma isibux x'jieclu fil boschijet, ġreŭ fuk il belt u chellhom ibegħduhom b'li sparar—mhux ftit nies, actarx fil campanja, sabuhom mejjtin bil bart.

Disgrazzi—Il vapur *Lina,* mgħobbi bl'injam għall caxex tal laring għall Messina, għerek fl'Adriaticu u ma hemmx aħbar tal eqŭipaġġ, li actarx intilef għall cbira tempesta tal gimgħa li ħarget.

—Turpediniera franciża giet minn meŭġa cbira mixħuta fuk scoll u tfarrchet.—Bdot ta bastiment, li chien għaddej, bl'istess setgħa resak fil ħin u bi tbatija salva is-sebgħa min-nies tall'eqŭipaġġ.

Congress Eŭcaristicu. Monsinjur Heylen, President tal Cumitat permanenti tal Congressi Eŭcaristici Internazzionali, u Mons. Schoepper, Iskof ta Tarbes u Lourdes, stabbileŭ li is-XXVI Congress jinżamm f'Lourdes mit-22 għas-26 ta Settembru li gej. Cull Diocesi icollha delegat, biex culħadd għandu jinchiteb, jagħżel il lucanda u mbgħad jieħu it-tessera.

L.M.C.G.

Mil LUCERNA TAL HAJJA.—90. F'għamilec ara x'ikanklec, jecc hu il ħajr tad-dinja li hu il meŭt jeŭ il ħajr ta Cristu li hu il ħajja.

Fit-Teatrin tal Unjoni Cattolica.

LA SUONATRICE D'ARPA!

SERATA D'ONORE TAS-SUR O. CUMBO.

Nhar il Ħadd, 18 ta Jannar, f'li msemmi Teatrin, ġiè irrappresentat id-Dramm *La Suonatrice d'Arpa,* mil magħrufa Cumpanija *La Concordia.* Liema Dramm isbaħ sata' jigi magħżul biex biħ jieħu is-*Serata d'onore* tiegħu is-Sur O. Cumbo, illi fil cumpanija dejjem għandu il parti tal mara? Id-Dramm hu mill'isbaħ u il cumpaniia għamlet id-dmir collu taħħa: għalhecc chien fiħ x'tara tas-seŭ. Chien f'locu is-Sur Argento (*Giov. De Rios*) u hecc ucoll is-Sur L. Xicluna (*Domingo*), is-Sur G. Dimech (*Benjamino*), is-Sur S. Cassar (*Andrea*), is-Sur A. Borġ (*Catarina*) u ŭisk f'locu is-Sur O. Cumbo (*Amalia*).

Chif deher fuk il palc is-Sur Cumbo, il pubblicu taħ applaŭs kaŭŭi u ŭara cull att l'atturi collha geŭ imsejjħin miegħu kalb l'applaŭsi. Ŭieħed mill'ammiraturi tas-Sur Cumbo stampalu Sunett bil Malti sabiħ, li ġiè imkassam ŭara l'eŭŭel att; ammiraturi oħra taŭħ rigali oħra u il Cumpanija tatu libsa sabiħa tal ħarir ; collox ġiè ippresentat lis-Sur Cumbo bi cliem ta foħrija mis-Sur Bonell ŭara l'aħħar att.

Natu prosit lill'atturi collha u maħħom indaħħlu is-Sur Garrone, illi ġiè imsejjaħ fl'aħħar mument bi piacir, biex jagħmel il parti diffiċli tas-Suggeritur, għaliex l'ieħor nakas. Natu prosit ucoll lis-Sur G. Said, illi, mitlub minn bosta ħbieb, chif chien presenti, accetta li jieħu parti f'li *Scherzo comico* tiegħu: *Il ħabib tal kattusa.* Għamel tajjeb tas-seŭ. Prosit fl'aħħar nett lill'orchestra *San Giuseppe.*

VERAX.

ĊAJTA.

Fuk id-dgħajjsa, għall frisc tal baħar.
Bejn il mara u ir-ragel.
Hi:—Xi ġmiel! X'gost! Chiecu ngħaddu haŭn is-sajf collu!
Hu:—Bix-xelin is-siegħa?....

FRAC TAD-DEHEB.

Tagħlakx il makiel ŭara li jaħrab il għendus.

Alla tal ħniena jilka' f'sebħ il Genna irruħ għażiża tas-Sinjura

MARGHERITA CREMONA-PACE,

armla min-Nutar Feliċ Cremona, P.L., li mietet, fid-19 ta jannar, ta 63 sena, haŭn il Belt, ŭara marda tŭila li ġarrbet bis-sabar tal mara nisranija. Chienet bint ħu il Monsiniur Arci-Iskof, oħt l'Avucat Achille Pace u omm is-Sur A. Cremona, Spettur Sanitariu u ŭieħed mil egħżeż Chittieba tagħna. Ruħ mixgħula b'li mħabba t'Alla u miġbura għaliha, bla ma 'ntliet katt bil frugħa taddinja, għad li f'dac il grad sociali, għandha il jedd issa li ħadd ma jinsiha fit-talb tiegħu lil'Alla.

GHIDLI X'IN HI !

Jena ŭieħed, ħamsa disgħa.
Fuki sgur jimxi cull-ħadd.
Li mxit bija jieħu il ŭisgħa.
Sgur mingħajri ma haŭn ħadd.
Indur miegħec u naħjic.
Collni, mbagħd, mita nirnexxi,
chemm indaħħkec u inhennic.

GINU.

L'aħħar XARADA chienet:

Gar-din—GARDIN.

Giebuha tlieta mil Belt biss: ir-Reverendu Dun Anton Abdilla, ir-Reverendu Patri Dumincu Gasparino u ir-Reverendu Patri Frangiscu Micallef.